

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Between Freedom and Fixity: Artistic Reflections on Composition and Improvisation

Ziblat Shay, I.

Citation

Ziblat Shay, I. (2019, December 11). *Between Freedom and Fixity: Artistic Reflections on Composition and Improvisation*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/81819>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/81819>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/81819> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Ziblat Shay I.

Title: Between Freedom and Fixity: Artistic Reflections on Composition and Improvisation

Issue Date: 2019-12-11

Samenvatting

Dit proefschrift richt zich op de concepten “vrijheid” en “fixatie” als twee centrale onderwerpen van mijn artistieke onderzoek. Ik presenteer, analyseer en contextualiseer vier van mijn werken die expliciet gelinkt zijn aan vrijheid en fixatie, en die de dynamische verhouding tussen de twee concepten demonstreren. Door te kijken naar de muzikale inhoud van deze werken, door te reflecteren op mijn aanvankelijke intenties om hen te componeren, en door stil te staan bij de ideeën die ontstonden tijdens het componeerproces en de daaropvolgende uitvoeringen, herdenk ik vanuit een muzikaal perspectief de begrippen vrijheid en fixatie, zodanig dat het andere muzikanten en onderzoekers kan inspireren op zowel theoretische als praktische vlakken.

De composities tonen, aan de ene kant, een specifieke esthetiek - een muzikale identiteit die, tot op zekere hoogte, gefixeerd is. Aan de andere kant echter, houden zij deze identiteit expliciet open door dynamische relaties te creëren tussen zowel de uitvoerenden onderling, als tussen de musici en de compositorische elementen: structuur, toonhoogte, ritme, enzovoort. Door vrijheid en fixatie te integreren worden de muzikale structuren benaderd als een open proces dat ter plekke, en *in real time*, evolueert. Tegelijkertijd sluit het een expliciete beschrijving van muzikale materialen en het bestaan van concrete muzikale vormen niet uit.

Door de relatie tussen vrijheid en fixatie te bevragen en de rol die ze spelen in muzikale werken te onderzoeken, observeer ik tegelijkertijd de aard van deze concepten. Hoe kunnen deze belichaamd, gepraktiseerd, en uitgevoerd worden in het componeren van muziek? Welke elementen van elk van de composities die besproken worden in dit proefschrift zijn in hoofdzaak gefixeerd, en welke vrij? Hoe kunnen muzikale composities de spanning uitdrukken tussen vrijheid en fixatie en hoe is dit bewerkstelligd in de vier case-studies? Hoe bepalen de relaties tussen vrijheid en fixatie de uitvoeringen van deze werken? De verschillende manieren waarop de twee concepten zich als muzikale vormen manifesteren, de dynamische relatie tussen hen, en het idee dat hun bestaan inherent is aan elk muzikaal werk, typeert hen als essentiële elementen in een creatieve dialoog – in zowel muzikale als buiten-muzikale contexten.

Om mijn werken en ideeën te contextualiseren heb ik het werk en teksten van musici bestudeerd die actief zijn in compositie, improvisatie en elektronische muziek. Ik heb hun terminologie en aandachtspunten geanalyseerd, en heb gereflecteerd op de manieren waarop zij praktische adaptaties van vrijheid en fixatie, zoals ik ze definieer, in muziek inbedden. Om mijn perspectief te verbreden heb ik ook gekeken naar wetenschappelijke ideeën uit niet-muzikale disciplines, waaronder filosofie en technologie. Die uitgebreide context toont de alomtegenwoordigheid van de concepten van vrijheid en fixatie: hun combinatie moet, naast een muzikale, ook begrepen worden als een sociale, filosofische, en zelfs ethische kwestie.

Mijn observaties zouden toegepast kunnen worden in disciplines zoals educatie, socio-politiek denken en organisatieleer, en opperen het idee dat vrijheid, begrepen als mogelijkheid en verantwoordelijkheid van het individu om te scheppen, interacties aan te gaan, en zich aan te passen aan dynamische situaties, met reeds bestaande intenties, ideeën en structuren kan integreren, en dat deze integratie een creatieve en productieve benadering behelst.

Mijn onderzoek vond plaats binnen drie algemene domeinen, die ieder een pad vormden om de muzikale werken te begrijpen: compositie, improvisatie en technologie. Ik werp het idee op dat de rol van de partituur niet alleen is om te fixeren, maar ook om uit te dagen tot de creatie van muzikaal materiaal *in real time*, en dus een link tussen compositie en vrijheid te bewerkstelligen. De term “werk in beweging” wordt geïntroduceerd, die een zekere onvolledigheid van een gecomponeerd werk aantoon, en een manier om een voortdurende dialoog tussen componist en uitvoerende musici te onderhouden. Ik onderzoek de relatie tussen structuur en improvisatie, zij het door improvisatie te bezien als element binnen een gecomponeerd raamwerk, zij het door ernaar te kijken als een muzikale praktijk in haar eigen recht, gerelateerd aan zogenaamde “vrije improvisatie”. Binnen deze context wijs ik op de voortdurende dialoog tussen musici, en die tussen hen en muzikale elementen, en de zelf-organiserende, zich continu ontwikkelende structuren die door deze dialogen ontstaan. De relatie tussen technologie, structuur en vrijheid wordt besproken, bijvoorbeeld door technologie te beschouwen als een domein dat, in plaats van bepalende middelen voor een al vastgelegd einde te leveren, meerdere wegen naar een mogelijk resultaat kan openen.

In drie van de vier composities wordt de computer ingezet als muzikaal instrument: dat maakt het mogelijk om de computer te zien als een element om muzikale vrijheid te creëren, en op die manier de relatie tussen vrijheid en fixatie opnieuw te presenteren.

Het proefschrift is onderverdeeld in vier hoofdstukken, die ieder een *case study* voorstellen die een onderscheidend perspectief op de vrijheid-en-fixatie as vormen. Samen vormen de vier case studies een gelaagd onderzoek naar de mogelijke correlatie tussen vrijheid en fixatie, benaderd vanuit verschillende elementen die samen deel uitmaken van het muzikale proces: notatie, uitvoering, het programmeren van de elektronica, interactie met de computer, et cetera, in combinatie met tekst, notenschrift en audiovisueel materiaal. Het werk *Modo Recordar, Modo Olvidar* (voor viool, contrabas en computer) adresseert de relatie tussen structuur en improvisatie. *[Untitled, 2012]* (voor bas en vooraf opgenomen soundtrack) stelt fixatie centraal als compositorische rode draad. De vooraf opgenomen soundtrack kan hier opgevat worden als een muzikale manifestatie van fixatie, een vooropgesteld raamwerk waaromheen vrijheid is vervlochten. *The Instrument* (een interactief elektronisch systeem, voor om het even welk instrument of geluidsbron), richt zich op de computer als muzikaal instrument, interactief systeem, en autonoom improvisator, en bevraagt hoe de ideeën van vrijheid en fixatie belichaamd zijn in deze live elektronische compositie. De bespreking van *hasBara* (voor ensemble) gaat voornamelijk in op vrije improvisatie, en op de partituur en improvisatie als contrasterende elementen.

Vanzelfsprekend heeft theorie mijn artistieke werk beïnvloed: een sterke focus op de ideeën van vrijheid en fixatie heeft zijn sporen nagelaten op de composities zelf, op de ontwikkeling van de partituren, en op het programmeren van de SuperCollider code. Aan de andere kant heeft mijn werk - het componeren en uitvoeren ervan -, en het reflecteren op mijn ervaringen als uitvoerend musicus, ook bijdragen opgeleverd aan theoretische discoursen: het omzetten van mijn kennis van het praktische domein naar een wetenschappelijke heeft nieuwe inzichten opgeleverd aangaande de belangrijke rol van vrijheid en fixatie, en de inherente kwaliteit van de dialoog tussen hen. Door de persoonlijke en collectieve verantwoordelijkheid voor vrijheid en fixatie in acht te nemen, kunnen we de manier waarop we denken over dialoog, en uitwisseling van informatie, aanscherpen en bijstellen, niet alleen in het muzikale domein maar ook in relatie tot vele andere creatieve processen. Het voortdurend aanpassen van structuren en inhoud, zoals dat resultaat kan zijn van voortdurend overleg tussen participanten binnen een sociaal raamwerk, van welke soort ook – docenten en studenten, ontwerpers en uitvoerders, of de verschillende posities en functies binnen een instituut, om maar enkele voorbeelden te noemen, staat een voortdurende evolutie van kennis toe, en voorkomt stagnatie en een rigiditeit die niet passen bij een steeds veranderende realiteit.